

DOELEN VOOR DE KRINGLEIDER

De kringleden helpen inzien:

1. dat God trouw blijft aan zijn verbond in al haar fasen; van generatie tot generatie.
2. dat, om onze roeping te vervullen, wij ook geloof nodig hebben uitgedrukt in gehoorzaamheid!

I. AANBIDDING (4 min.)

1. Gebed.

Bid voor Gods leiding door zijn Geest, bewust te worden van Gods aanwezigheid en te luisteren naar zijn stem.

2. Meditatie.

Aanbidding is je toewijden aan Gods verbond.

Thema: God is de God van het verbond.

Lees onderstaande Bijbelgedeelten. Lees de uitleg voor of leg het in eigen woorden uit.

Exodus 3:14-15. Toen antwoordde God hem: ‘Ik ben die er zijn zal (NBG: Ik ben die Ik ben). Zeg daarom tegen de Israëlieten: “IK ZAL ER ZIJN heeft mij naar u toe gestuurd (NBG: Ik ben heeft mij tot u gezonden).” 15 Ook zei Hij tegen Mozes: ‘Zeg tegen hen: “De HEER heeft mij gestuurd, de God van uw voorouders, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob. En Hij heeft gezegd: ‘Zo wil ik voor altijd heten, met die naam wil ik worden aangeropen door alle komende generaties.”’

De God van Abraham, Isaak en Jakob stelt Zichzelf voor met de naam ‘JaHWeH’ in het Hebreeuws, vertaald met HEER, HEERE of HERE en dat betekent “Ik ben, die Ik ben” of “Ik zal zijn, die Ik ben”. Hij zal voor altijd de onveranderlijke God zijn, die zijn verbond en beloften trouw bewaart.

2 Korintiërs 3:4-6.

4 Dit vertrouwen kunnen wij dankzij Christus tegenover God uitspreken. 5 Niet dat wij vanuit onszelf zo bekwaam zijn dat we dit als ons eigen werk kunnen beschouwen; onze bekwaamheid danken we aan God. 6 Hij heeft ons geschikt gemaakt om het nieuwe verbond te dienen: niet het verbond van een geschreven wet, maar dat van zijn Geest. Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.

Toen wij in Jezus Christus gingen geloven, werden wij gered en onze levens kregen een nieuwe betekenis (zin). De God van het verbond, de onveranderlijke God, gaf ons dit voorrecht en stelt ons in staat om een dienaar van het nieuwe verbond te worden.

In deze les gaan we de woorden over God in de Bijbel gebruiken om Hem te aanbidden.

Laat ieder kringlid een Bijbelvers lezen. Verduidelijk het Bijbelvers. Laat nadat ieder kringlid het toegewezen vers gelezen heeft en het vers uitgelegd is, een kort gebed van aanbidding formuleren n.a.v. het toegewezen Bijbelvers. De kringleden mogen de woorden uit het Bijbelvers gewoon als een gebed voorlezen of de woorden veranderen in een persoonlijk gebed tot God. (bv. 8 kringleden, 8 Bijbelversen).

[Kringlid 1] Deuteronomium 7:7-9

7 Het is niet omdat u talrijker was dan de andere volken dat Hij u lief kreeg en uitkoos – u was het kleinste van allemaal! 8 Maar omdat Hij u liefhad en Zich wilde houden aan wat Hij uw voorouders onder ede had beloofd, heeft de HEER u met sterke hand bevrijd uit de slavernij, uit de macht van de farao, de koning van Egypte. 9 Besef dus goed: alleen de HEER, uw God, is God en Hij houdt woord; Hij komt zijn beloften na en is trouw aan ieder die Hem liefheeft en die doet wat Hij gebiedt, tot in het duizendste geslacht.

[Kringlid 2] 2 Korintiërs 2:14-16

14 God zij gedankt dat Hij ons, die één zijn met Christus, in zijn triomftocht meevoert en dat Hij overal door ons de kennis over Hem verspreidt als een aangename geur. 15 Wij zijn de wierook die Christus brandt voor God, zowel onder hen die worden gered als onder hen die verloren gaan. 16 Voor de laatsten is het een onaangename geur die tot de dood leidt, voor de eersten een heerlijke geur die leven schenkt. Wie is geschikt voor deze taak?

[Kringlid 3] Efeziërs 2:8-10

8 Door zijn genade bent u nu immers gered, dankzij uw geloof. Maar dat dankt u niet aan uzelf; het is een geschenk van God 9 en geen gevolg van uw daden, dus niemand kan zich erop laten voorstaan. 10 Want Hij heeft ons gemaakt tot wat wij nu zijn: in Christus Jezus geschapen om de weg te gaan van de goede daden die God mogelijk heeft gemaakt.

[Kringlid 4] Filippiëzen 1:3-6

3 Ik dank mijn God altijd wanneer ik aan u denk, 4 telkens wanneer ik voor u allen bid. Dat doe ik vol vreugde, 5 omdat u vanaf de eerste dag tot nu toe hebt bijgedragen aan de verspreiding van het evangelie. 6 Ik ben ervan overtuigd dat Hij die dit goede werk bij u begonnen is, het ook zal voltooien op de dag van Christus Jezus.

[Kringlid 5] **Jakobus 1:26-27**

26 Wie meent dat hij God dient, terwijl hij zijn tong niet kan beteugelen, zit op een dwaalspoor, en heel zijn godsdienst is vergeefse moeite. 27 Voor God, de Vader, is alleen dit reine, zuivere godsdienst: weduwen en wezen bijstaan in hun nood, en je in acht nemen voor de wereld en onberispelijk blijven.

[Kringlid 6] **1 Petrus 2:4-5**

4 Voeg u bij Hem, bij de levende steen die door de mensen werd afgekeurd maar door God werd uitgekozen om zijn kostbaarheid, 5 en laat u ook zelf als levende stenen gebruiken voor de bouw van een geestelijke tempel. Vorm een heilige priesterschap om geestelijke offers te brengen die God, dankzij Jezus Christus, welgevallig zijn.

[Kringlid 7] **1 Petrus 2:9-10**

9 Maar u bent een uitverkoren geslacht, een Koninkrijk van priesters, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van Hem die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht. 10 Eens was u geen volk, nu bent u Gods volk; eens viel Gods ontferming u niet ten deel, nu wordt zijn ontferming u geschonken.

[Kringlid 8] **1 Johannes 2:15-17**

15 Heb de wereld en wat in de wereld is niet lief. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem, 16 want alles wat in de wereld is – zelfzuchtige begeerte, afgunstige inhaligheid, pronkzucht –, dat alles komt niet uit de Vader voort maar uit de wereld. 17 De wereld met haar begeerte gaat voorbij, maar wie Gods wil doet blijft tot in eeuwigheid.

3. Aanbidding.

Laat iedereen in de kring om de beurt (in één of twee zinnen) God aanbidden als de God van het verbond, Die zijn zal wie Hij is, de God van zijn volk, en Die aan zijn volk de taak geeft dienaren van het verbond te zijn.

II. INLEIDING THEMA (1 min.)

Het thema voor deze bijeenkomst is:

Gods verbond.

Lees onderstaande uitleg voor of leg het in eigen woorden uit.

In de hele Bijbel loopt een aantal rode draden.

1. De eerste rode draad in de Bijbel.

De eerste rode draad in de Bijbel is de komst van de Messias (de geslachtslijn van de Messias en de Messiaanse beloften).

2. De tweede rode draad in de Bijbel.

De tweede rode draad in de Bijbel is Gods verbondsbelofte aan zijn volk. God openbaart Zichzelf door te spreken en te handelen in onze geschiedenis! Wij leren God kennen door zijn woorden te horen en zijn daden te zien. Maar God wil niet alleen Zichzelf openbaren. Hij wil in een *relatie* treden met mensen. *God wil de God van mensen zijn en Hij wil dat mensen zijn volk zijn.* De essentiële inhoud van het verbond is, “Ik zal jullie God zijn en jullie mijn volk” (Leviticus 26:12). God schiep de mens om vóór Hem en met Hem te leven. God is de God van het verbond. Hoe Gods grote verbondsbelofte van Adam tot de eerste komst van Jezus en tot zijn terugkomst verloopt wordt in de studie uitgelegd.

III. UITWISSELING STILLE TIJD (30 min.)

Laat iedereen in de kring om de beurt in het kort vertellen of voorlezen wat hij of zij uit één of meerdere van de stille tijden uit de toegewezen Bijbelgedeelten geleerd heeft.

Thema: Gods verbond

- Dag 1 Genesis 17:1-8.
Verbond tussen God en Abram.
- Dag 2 Genesis 22:1-18.
Abraham gehoorzaamt God helemaal.
- Dag 3 Genesis 28:10-22.
God bevestigt zijn verbond aan Jakob.
- Dag 4 Exodus 6:1-7.
God bevestigt zijn verbond aan Mozes.
- Dag 5 Jeremia 31:31-34.
Het nieuwe verbond aangekondigd.
- Dag 6^{BS} Hebreëen 8:1-13.
Het nieuwe verbond een werkelijkheid.
- Dag 7 Exodus 19:3-6.
Gods volk is een kostbaar bezit voor God.
- Dag 8 Leviticus 26:12-25.
Gehoorzaamheid als voorwaarde.
- Dag 9 1 Petrus 2:9-10.
Gods nieuwtestamenteisch volk.
- Dag 10 Openbaring 21:1-10.
Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

IV. EXTRA UITWISSELING 15 min.)

Onderdeel IV is optioneel. Indien er na de uitwisseling van stille tijd nog tijd overblijft, kan onderstaande als extra gespreksstof dienen.

1. Bespreking studie.

Bespreek eventueel de studie n.a.v. een aantal van onderstaande vragen.

Thema: Tweede rode draad: Gods verbond

- Wat was Gods verbond met Adam ná de zondeval?
- Wat was Gods verbond met Abraham, Isaak en Jakob?
- Wat was Gods verbond met Mozes?
- Wat zijn de gevolgen wanneer mensen Gods verbond éézijdig verbreken?
- Wat is Gods nieuwe verbond volgens Galaten 3:26-29 en Efeziërs 3:1-6?

2. Toewijding.

Laat de kringleden over de volgende vraag nadenken en hun antwoord opschrijven in hun map:
Lees eerst de samenvatting van het nieuwe verbond.

In het nieuwe verbond belooft God:

- dat je wedergeboren wordt
- dat je een persoonlijke kennis van God krijgt
- dat je zeker van de vergeving van al je zonden mag zijn (Hebreeën 8:6-13)
- en dat je heilig en volmaakt gemaakt wordt (Hebreeën 10:14).

“Op grond waarvan geloof je dat *jij* in het nieuwe verbond staat?”

3. Persoonlijke uitwisseling.

Bespreek eventueel de persoonlijke voortgang en toewijding. Is er iemand die nog iets wil uitwisselen over (zijn leven met Jezus in) de afgelopen tijd? Is er iets wat iemand moeilijk vindt? Hoe voelt hij/zij zich eronder?

V. MEMORISATIE (5 min.)

1. Overhoring.

Laat de kringleden twee aan twee elkaars memorisatieverzen overhoren (de laatste vijf verzen).

2. Memorisatie van het nieuwe Bijbelvers.

GODS VERBOND

Leviticus 26:12

Ik zal in je midden verkeren;
Ik zal jullie God zijn
en jullie mijn volk.

Leviticus 26:12 (NBV)

3. Memorisatie van de Bijbelboeken.

De eerste 6 kleine profetische boeken:

Hosea, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha.

VI. BIJBELSTUDIE (45 min.)

Thema: Gods oude en nieuwe verbond

1. Bijbelstudie.

Gebruik de 5-stappenmethode en bestudeer:

Hebreeën 8:1-13.

1 De kern van mijn betoog is dat wij een Hogepriester hebben die in de hemel plaatsgenomen heeft aan de rechterzijde van de troon van Gods majesteit 2 en die de dienst vervult in het ware heiligdom, de tent die door de Heer en niet door mensenhanden is opgericht. 3 Iedere hogepriester wordt aangesteld om gaven en offers op te dragen, en dus heeft ook Hij iets nodig dat Hij kan opdragen. 4 Op aarde zou Jezus geen priester zijn, want daar zijn al priesters die offergaven opdragen zoals de wet dat voorschrijft. 5 Zij verrichten hun dienst in wat de afspiegeling en de voorafschaduwing is van het hemelse heiligdom, zoals dat aan Mozes geopenbaard werd toen hij begon met het oprichten van de tabernakel: ‘Let erop,’ staat er immers, ‘dat je alles vervaardigt volgens het ontwerp dat je op de berg getoond is.’ 6 Maar Jezus is dus aangesteld voor een eerbiedwaardiger (Grieks: meer uitmuntende. HSV: voortreffelijker) dienst, in die zin dat Hij Bemiddelaar is van een beter verbond, dat zijn wettelijke grondslag heeft gekregen in betere beloften. 7 Zou het eerste verbond zonder gebreken zijn geweest, dan zou er geen tweede voor in de plaats hebben hoeven komen. 8 Maar God berispt zijn volk met de woorden: ¹ ‘De dag zal komen – spreekt de Heer – dat Ik een nieuw verbond zal sluiten met het volk van Israël en met het volk van Juda. 9 Niet een verbond zoals Ik dat sloot met hun voorouders toen Ik hen bij de hand nam om hen weg te leiden uit Egypte, want aan dat verbond zijn ze niet trouw gebleven. Daarom heb Ik mijn handen van hen afgetrokken – spreekt de Heer. 10 Maar dit is het verbond dat Ik in de toekomst met het volk van Israël zal sluiten – spreekt de Heer: In hun verstand zal Ik mijn wetten leggen en in hun hart zal Ik ze neerschrijven. Dan zal Ik hun God zijn en zij zullen mijn volk zijn. 11 Volksenoten zullen elkaar niet meer hoeven te onderwijzen, men zal elkaar niet meer hoeven te zeggen: ‘Ken de Heer!’, want allen zullen mij kennen, van klein tot groot. 12 Ik zal hun wandaden (HSV: ongerechtigheden) vergeven en aan hun zonden zal Ik niet meer denken.’ (HSV: gedenken). 13 Op het moment dat Hij (de Heer) spreekt over een nieuw verbond heeft Hij het eerste al als verouderd bestempeld. Welnu, wat verouderd is en versleten, is de teloorgang nabij (HSV: staat op het punt te verdwijnen).

¹ Aanhaling van Jeremia 31:31-32 uit de Griekse vertaling van het Oude Testament dat daar in Jeremia 38:31-32 voorkomt.

2. Nadruk.

- a. ‘Het eerste of oude verbond’ verwijst niet naar het verbond, dat God met Abraham maakte, maar naar de Wet van Mozes (de ceremoniële wet met tempel, priesters, offeranden en besnijdenis) die God later aan het verbond met Abraham heeft toegevoegd. Vooral in de periode na de ballingschap werd de Wet van Mozes het allerbelangrijkste voor de Joden.
- b. ‘Het tweede of nieuwe verbond’ verwijst naar Gods verbond met Abraham, maar het heeft een veel verder strekkend effect in de nieuwtestamentische periode (na de eerste komst van Christus): wedergeboorte (wet in het hart geschreven), persoonlijke kennis en vertrouwelijke omgang met God en echte rechtvaardiging (vergeving van alle zonden).
- c. De vervulling en afschaffing van het eerste verbond. ‘Het eerste of oude verbond’ (de ceremoniële wetten van het Oude Testament en de civiele wetten van de staat van Israël) is vervuld en afgeschaft en mag niet weer in de Gemeente (de gemeenschap van het Nieuwe Verbond) ingevoerd worden.

3. Uitleg voor de kringleider.

8:1-7. Tempel, priesterschap en verbond.

a. Oudtestamentische schaduwen en nieuwtestamentische werkelijkheden.

Het oudtestamentische priesterschap (Hebreeën 7), het oudtestamentische verbond (Hebreeën 8) en de oudtestamentische tempel en offeranden (Hebreeën 9) zijn afgeschaft. Deze ‘afspiegelingen’ (HSV: afbeelding) en ‘voorafschaduwingen’ (HSV: schaduw) (Hebreeën 8:5) (vgl. ‘zinnebeeld’, Hebreeën 9:8-10²) zijn vervangen door ‘de werkelijkheden’ (Kolossenzen 2:17³; Hebreeën 10:1⁴) van de nieuwtestamentische periode.

b. Het betere verbond berust op betere beloften.

Evenals het priesterschap volgens de orde van Aäron plaats moest maken voor het priesterschap volgens de orde van Melchisedek, zo moest het oude verbond plaats maken voor het nieuwe verbond, de aardse tempel plaats maken voor de hemelse tempel en de tijdelijke offeranden bestaande uit dieren plaats maken voor het zoenoffer van Jezus Christus aan het kruis, dat werkelijk effectief is en

² Hebreeën 9:8-10 Hiermee maakt de heilige Geest duidelijk dat de weg naar het hemelse heiligdom niet zichtbaar is zolang de eerste tent nog dienst doet. ⁹ Dit alles is een zinnebeeld voor de huidige tijd: er worden daar gaven en offers gebracht die het geweten van degenen die ze opdragen niet tot volmaakte zuiverheid kunnen brengen; ¹⁰ het gaat alleen om voedsel, drank en rituele wassingen, om bepalingen over uiterlijkheden die slechts gelden tot aan de nieuwe orde.

³ Kolossenzen 2:17 Dit alles is slechts een schaduw van wat komt – de werkelijkheid is Christus.

⁴ Hebreeën 10:1 Omdat de wet slechts een voorafschaduwing toont van al het goede dat nog komen moet en daarvan niet de gestalte zelf laat zien, heeft hij ook niet de kracht om degenen die jaar in jaar uit met steeds dezelfde offers aan de dienst deelnemen ooit tot volmaaktheid te brengen.

ook voor eeuwig geldig is. Het ‘betere verbond’ en de ‘betere beloften’ zijn het nieuwe verbond met beloften, die de profeet Jeremia aangekondigd heeft (Jeremia 31:31-34⁵). Het nieuwe verbond vervangt of verplaatst het oude verbond (de wet) omdat het ‘verhevener’ – meer uitstaande is!

Gods verbond in het Oude Testament, dat met Abraham gemaakt werd en aan Mozes bevestigd werd, wordt in het Nieuwe Testament niet opgeheven of vervangen, maar wordt voortgezet op een hoger plan en uitgebreid naar alle volken!

8:8-9. Het oude verbond (de wet) werd verbroken en het nieuwe verbond werd ingesteld.

a. Het eerste verbond ingesteld.

De wezenlijke kern van Gods verbond is: “God zal de gelovigen tot een God zijn en de gelovigen zullen God tot een volk zijn” (Leviticus 26:12). Gods verbond werd niet gewijzigd in het Nieuwe Testament (8:10b; vgl. 2 Korintiërs 6:16⁶). De schrijver van het boek aan de Hebreeën houdt zich niet bezig met de instelling van Gods grote verbondsbelofte aan Abraham, namelijk, “In uw nageslacht (Hebreeuws: ‘zaad’) zullen alle volken van de aarde gezegend worden” (Genesis 22:18⁷) en ook niet met de kern van Gods verbond. De schrijver houdt zich uitsluitend bezig met ‘de wet’, die later bij Sinai aan Gods verbond toegevoegd werd (Galaten 3:16-19⁸) en noemt dit ‘het eerste verbond’.

⁵ Jeremia 31:31-34 (de Hebreeuwse tekst) De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, 32 een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden (NBG: hoewel ik Heer over hen ben) – spreekt de HEER. 33 Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst (NBG: na deze dagen) met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. 34 Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

⁶ 2 Korintiërs 6:16 Wat heeft de tempel van God met afgoden te maken? Wijzelf zijn de tempel van de levende God, zoals God heeft gezegd: ‘Ik zal bij hen wonen en in hun midden verkeren, ik zal hun God zijn en zij mijn volk’

⁷ Genesis 22:18 (HSV) En in uw nageslacht (Hebreeuws en SV: zaad) zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u Mijn stem gehoorzaamd geweest bent.

⁸ Galaten 3:16-19 Nu gaf God zijn beloften aan Abraham en zijn nakomeling (Grieks: zaad). Let wel, er staat niet ‘nakomelingen’, alsof het velen betreft, maar het gaat om één: ‘je nakomeling’ – en die nakomeling is Christus. 17 Ik bedoel dit: de wet, die vierhonderddertig jaar na de belofte werd gegeven, maakt het testament (Grieks en HSV: verbond) dat door God bekrachtigd is niet ongeldig. De wet kan de belofte nooit ontkrachten. 18 Immers, als de erfenis afhankelijk van de wet zou zijn, zou ze niet afhankelijk zijn van de belofte, maar het is nu juist door zijn belofte dat God zijn genade aan Abraham heeft geschonken.

19 Waarom dan toch de wet? De wet is later ingevoerd om ons bewust te maken van de zonde, in de tijd dat de nakomeling (Jezus Christus) aan wie de belofte was gedaan nog komen moest. Ze werd door engelen aan een bemiddelaar (Mozes) gegeven.

Dit eerste verbond werd bevestigd door offeranden van dieren en het sprenkelen van hun bloed op het altaar, op het Boek van het verbond en op de mensen (vgl. Exodus 24:1-8). Mozes noemde het gespenkelde bloed 'het bloed van het verbond', d.w.z., het uitgegoten bloed dat het eerste verbond bekrachtigt (Hebreeën 9:18-22⁹). Het eerste verbond (de wet) in Hebreeën is in essentie: "Wees mij gehoorzaam, dan zal Ik jullie God zijn en zullen jullie mijn volk zijn. Volg steeds de weg die Ik jullie wijs, daar zullen jullie wél bij varen" (Jeremia 7:23). De nadruk ligt op de later toegevoegde wet aan Gods verbond met Abraham.

b. Het eerste verbond verbroken.

Maar de Israëlieten sloegen geen acht op dit verbond. Vanaf het begin tot de tijd van Jeremia keerden de Israëlieten zich af van de ware levende God. Ze luisterden niet naar de profeten en ze verhardden zich steeds meer en meer (Jeremia 7:24-26¹⁰). Indien Gods oudtestamentische volk, Israël, trouw gebleven was aan God en zijn verbond, dan zouden ze al de zegeningen van het verbond genoten hebben. Maar omdat ze ontrouw en ongehoorzaam bleven, werden al Gods dreigementen uitgevoerd (vgl. Leviticus 26; Deuteronomium 27-28; Jeremia 18:1-12). Uiteindelijk beschuldigde God Israël van het verbreken van het eerste verbond (Jeremia 11:10-11¹¹) en kondigde aan dat hij een nieuw verbond met hen zou oprichten (Jeremia 31:31-34). Met deze aankondiging van het nieuwe verbond was de ontbinding van het eerste verbond dichtbij.

Het eerste verbond was "niet zonder gebreken", omdat de andere partij in het verbond (de Israëlieten) "niet zonder gebreken" waren. God "berispt hen bij herhaling" dat ze niet trouw aan het eerste verbond gebleven waren. Het gevolg was dat God "zijn handen van hen afgetrokken

---

⁹ **Hebreeën 9:18-22** Daarom is ook het eerste verbond niet zonder bloed ingewijd. 19 Want nadat Mozes alle voorschriften van de wet aan heel het volk had voorgelezen, nam hij het bloed van jonge stieren en bokken, water, karmozijnrode wol en majoraan, en besprenkelde zowel het boek zelf als heel het volk, 20 en verklaarde: 'Dit is het bloed van het verbond dat God aan u heeft opgelegd.' 21 Vervolgens besprenkelde hij op dezelfde manier de tabernakel en alle voor de eredienst benodigde voorwerpen met het bloed. 22 Volgens de wet wordt inderdaad vrijwel alles met bloed gereinigd, want als er geen bloed wordt uitgegoten, vindt er geen vergeving plaats

¹⁰ **Jeremia 7:24-26** Maar ze luisterden niet naar mij, ze hebben mij niet gehoorzaamd. Ze volgden hun eigen plannen en lieten zich leiden door hun koppig en boosaardig hart. In plaats van mij te volgen, keerden ze zich van mij af. 25 Vanaf de dag dat jullie voorouders uit Egypte wegtrokken tot op de dag van vandaag heb ik telkens weer mij dienaren, de profeten, naar jullie gezonden. 26 Maar niemand die naar mij luisterde, niemand die mij gehoorzaamde. Jullie zijn nog halsstarriger dan jullie voorouders

¹¹ **Jeremia 11:10-11** Ze zijn tot dezelfde wandaden vervallen als hun voorouders, die al weigerden mijn geboden na te leven; ze zijn achter andere goden aan gelopen en hebben die vereerd. Zowel Israël als Juda heeft het verbond verbroken dat Ik met hun voorouders gesloten had. 11 Daarom – dit zegt de HEER: Ik tref hen met onheil waaraan ze niet kunnen ontkomen. Ze zullen mij om hulp roepen, maar ik zal niet naar hen luisteren.

had" (NBG: Zich niet meer om Israël bekommerde¹²) – Hij veronachtzaamde of negeerde ze! Hij liet ze aan hun lot over (HSV). Wat verkeerd was met het eerste verbond was niet het verbond zelf (de wet), maar het feit dat Israël het eerste verbond (de wet) verbrak!

De Israëlieten *hebben* het eerste verbond (de wet) niet gehouden! Zij *konden* de wet niet houden! Daarom zou een herbevestiging van het eerste verbond (een herbevestiging van de wet) aan niemand ooit uitkomst kunnen geven! Wat nodig was, was 'een nieuw verbond', nieuw wat zowel de aard als de tijd van het verbond betrof. Jeremia kondigde dit nieuwe verbond aan.

c. Het nieuwe verbond ingesteld.

God Zelf brengt het nieuwe verbond tot stand. Het nieuwe verbond zal niet alleen 'een tweede verbond' zijn, maar 'een nieuw verbond' – een ander soort verbond, verschillend van aard. Het eerste verbond werd gekarakteriseerd door uiterlijke en tijdelijke zaken. Het nieuwe verbond zal gekenmerkt worden door inwendige vernieuwing en duurzaamheid.

8:10-12. God contrasteert het nieuwe verbond met het oude verbond.

Door Jeremia kondigde God aan dat Hij zijn volk op een volkomen nieuwe basis zou samenstellen. De relatie tussen de ware levende God en zijn volk zou gebaseerd worden op drie zaken:

De wet zou innerlijk in hun harten geschreven worden. De kennis van God zou een persoonlijke ervaring worden. Alle zonden zouden daadwerkelijk uitgewist worden.

a. Hebreeën 8:10. Het nieuwe verbond bestaat uit het neerschrijven van de wet in hun harten in plaats van enkel opgeschreven te zijn in de wetboeken van het Oude Testament.

Hoewel de Israëlieten beloofden het eerste verbond (de wet) te houden (Exodus 24:7¹³), hadden ze niet de geestelijke en morele kracht om hun goede bedoelingen uit te voeren.

Wat nodig was, was wedergeboorte, een totale innerlijke vernieuwing, een veranderd denken en een hart dat bevrijd is van de gebondenheid aan de zonde! Wat nodig was, was niet alleen een hart dat Gods wil wil kennen, maar een hart dat ook de innerlijke kracht zou hebben dat te doen! Wat nodig was, was een volkomen nieuw verbond! God kondigde dit nieuwe verbond aan door de profeten

---

¹² Aanhaling van Jeremia 31:31-32 uit de Griekse vertaling van het Oude Testament dat daar in Jeremia 38:31-32 voorkomt.

¹³ **Exodus 24:7** Vervolgens nam hij het boek van het verbond en las dit aan het volk voor, en zij zeiden: 'Alles wat de HEER gezegd heeft zullen we ter harte nemen.'

Ezechiël (Ezechiël 11:19-20¹⁴; 36:25-28¹⁵) en Jeremia (Jeremia 31:31-34¹⁶).

Het nieuwe verbond is *niet nieuw* m.b.t. haar inhoud en wezenlijke kern: de éne ware en levende God zal de God van de gelovigen zijn en zij zullen zijn volk zijn (vgl. Exodus 6:7; 29:45; Leviticus 26:12; Jeremia 7:23; 30:22; Ezechiël 11:20; Hosea 2:25 (NBG: 2:22); Zacharia 8:8; 13:9¹⁷; vgl. 2 Korintiërs 6:16 en Openbaring 21:3). Maar het nieuwe verbond is *nieuw* m.b.t. haar effect: het zou de gelovigen wedergeboorte door de Heilige Geest schenken! Het grote (genade)verbond blijft door alle eeuwen heen hetzelfde, maar wordt met nieuwe betekenis en met een nieuw effect gevuld, zodat het beschreven wordt als ‘een nieuw verbond’! De woorden, “Ik zal jullie God zijn” kregen een steeds vollere betekenis naar mate Gods zelfopenbaring (in het Nieuwe Testament) voortschreed. En de woorden, “en jullie mijn volk” (Leviticus 26:12) kregen een steeds diepere betekenis naar mate Gods wil voor zijn volk steeds beter bekend werd (God had niet alleen een bepaald volk (Israël) lief, maar de wereld!¹⁸).

b. Hebreeën 8:11. Het nieuwe verbond bestaat uit het kennen van God en uit een persoonlijke en vertrouwelijke omgang met God in plaats van enkel een nationale erkenning van God en een nationale relatie tot God.

In Israël was er een bepaald ‘kennen’ van de ware en levende God, méér dan in de omringende volken, omdat God Zich aan Israël geopenbaard had door te spreken en te handelen in hun geschiedenis. En hoewel er in Israël bepaalde individuen waren, zoals koning David, die een

meer persoonlijke en vertrouwelijke kennis van God en omgang met God hadden, was over het algemeen het kennen van God ‘een nationale erkenning’ van God en van zijn woorden en daden in het verleden (Deuteronomium 4:32-35¹⁹).

De tweede generatie van Israëlieten in het Beloofde Land ‘kende’ God al niet meer, noch het werk dat God voor Israël gedaan had. Ze deden wat kwaad was in de ogen van God en dienden de afgoden van de Kanaänitische volken (Richteren 2:10-11²⁰). ‘Het kennen van God’ was altijd nauw verbonden met trouw aan God, gehoorzaamheid aan Gods geboden en wetten (Hosea 4:6²¹; 6:6²²) en het doen van recht en gerechtigheid (Jeremia 22:15-16²³). In het eerste verbond was ‘het kennen’ van God eenvoudig ‘een nationale erkenning’ van God dat tot uitdrukking kwam in hun gedrag van gehoorzaamheid aan Gods geboden.

In het nieuwe verbond is ‘het kennen’ van God een persoonlijk kennen van God en een vertrouwelijke omgang met God. De woorden “God kennen” betekenen een intieme persoonlijke en vertrouwelijke kennismaking en omgang met God. Het is niet alleen maar een theoretische kennis van God hebben, maar een positieve relatie met Hem hebben.

Het is niet alleen maar kennis over God, die de gemeenschap bezit, maar een persoonlijke kennis van God, die elk individu met een vernieuwd hart bezit. Deze kennis neemt steeds meer toe, totdat de gelovigen in de voleinding God zullen kennen zoals God hen kent (1 Korintiërs 13:12²⁴; vgl. 1 Johannes 3:2²⁵).

¹⁴ **Ezechiël 11:19-20**; Dan zal i hen eensgezind maken en hun een nieuwe geest geven; ik zal hun versteende hart uit hun lichaam halen en hun er een levend hart voor in de plaats geven. 20 Dan zullen ze mijn wetten gehoorzamen en mijn regels in acht nemen. Zij zullen mijn volk zijn en ik zal hun God zijn.

¹⁵ **Ezechiël 36:25-28** 25 Ik zal zuiver water over jullie uitgieten om jullie te reinigen van alles wat onrein is, van al jullie afgoden. 26 Ik zal jullie een nieuw hart en een nieuwe geest geven, ik zal je versteende hart uit je lichaam halen en je er een levend hart voor in de plaats geven. 27 Ik zal jullie mijn geest geven en zorgen dat jullie volgens mijn wetten leven en mijn regels in acht nemen. 28 Jullie zullen in het land wonen dat ik aan je voorouders gegeven heb, jullie zullen mijn volk zijn en ik zal jullie God zijn.

¹⁶ **Jeremia 31: 31-34** 31 De dag zal komen – spreekt de HEER – dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit, 32 een ander verbond dan ik met hun voorouders sloot toen ik hen bij de hand nam om hen uit Egypte weg te leiden. Zij hebben dat verbond verbroken, hoewel ze mij toebehoorden – spreekt de HEER. 33 Maar dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten – spreekt de HEER: Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen en hem in hun hart schrijven. Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk. 34 Men zal elkaar niet meer hoeven te onderwijzen met de woorden: “Leer de HEER kennen,” want iedereen, van groot tot klein, kent mij dan al – spreekt de HEER. Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.

¹⁷ **Zacharia 13:9** Dat deel zal ik louteren in het vuur: ik zal hen smelten als zilver en zuiveren als goud. Zij zullen mijn naam aanroepen en ik zal antwoorden. Ik zal zeggen: ‘Dit is mijn volk,’ en zij zullen zeggen: ‘De HEER is onze God.’

¹⁸ **Johannes 3:16** Want God had [de wereld](#) zo lief

¹⁹ **Deuteronomium 4:32-35** Ga de hele geschiedenis maar eens na, vanaf de dag dat God de mens op aarde schiep, en doorkruis de hele wereld van het uiterste oosten tot het uiterste westen: is zoiets geweldig ooit voorgekomen, heeft men ooit iets dergelijks vernomen? 33 Is er ooit een volk geweest dat net als u vanuit een vuur de stem van een god heeft gehoord en dat heeft overleefd? 34 Is er ooit een god geweest die het heeft aangedurfd zich een volk toe te eigenen waarover een ander volk macht uitoefende, en die dat deed met grootse daden, met tekenen en wonderen en felle strijd, met sterke hand en opgeheven arm, en op angstaanjagende wijze – zoals u met eigen ogen de HEER, uw God, in Egypte hebt zien doen? 35 U bent er getuige van geweest opdat u zou beseffen dat de HEER de enige God is; er is geen ander naast hem.

²⁰ **Richteren 2:10-11** Toen ook zijn leeftijdsgenoten met hun voorouders waren verenigd, kwam er een volgende generatie, die niet vertrouwd was met de HEER en wat hij voor Israël had gedaan. 11 De Israëlieten begonnen te doen wat slecht is in de ogen van de HEER: ze gingen de Baäls dienen.

²¹ **Hosea 4:6** Mijn volk komt om doordat het met mij niet vertrouwd is.

²² **Hosea 6:6** Want liefde wil ik, geen offers; met God vertrouwd zijn is meer waard dan enig offer.

²³ **Jeremia 22:15-16** Ben je koning door de pracht van je cederhout? Je vader had aan niets gebrek. Recht en gerechtigheid handhaafde hij – en hij leefde in voorspoed. 16 Hij beschermde het recht van armen en behoeftigen – en hij leefde in voorspoed. Is dat niet: mij kennen? – spreekt de HEER.

²⁴ **1 Korintiërs 13:12** Nu kijken we nog in een wazige spiegel, maar straks staan we oog in oog. Nu is mijn kennen nog beperkt, maar straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben.

²⁵ **1 Johannes 3:2** Geliefde broeders en zusters, wij zijn nu al kinderen van God. Wat we zullen zijn is nog niet geopenbaard, maar we weten dat

c. **Hebreeën 8:12.** *Het nieuwe verbond bestaat uit de werkelijke vergeving van alle zonden in plaats van een tijdelijke bepaling die alleen de zonden in gedachtenis bracht.*

Hoewel de vergeving van zonden ook in Israël bekend was (Exodus 20:6; 34:6-7²⁶; Jesaja 38:17b; 43:25²⁷; 44:22a²⁸; Micha 7:18-19²⁹), was het niet een wezenlijke ervaring onder het eerste verbond. Tijdens de oudtestamentische periode werd niet alleen Gods vergeving van de gelovigen, maar ook Gods vergelding aan de onboetvaardigen benadrukt (Exodus 34:7b³⁰). Gods heilige en rechtvaardige verontwaardiging over Israëls zonden moest optreden tegen hun zonden (Exodus 20:5³¹).

In contrast met het eerste verbond, is zekerheid van de vergeving van zonden een belangrijk onderdeel van het nieuwe verbond. Wanneer God 'de zonden van mensen in gedachtenis brengt', dan doet Hij hun zijn toorn (heilige verontwaardiging of woede) voelen. Dan doet Hij iets wat de mens benadeelt (vgl. Jesaja 5:5-6³²). Dan moet Gods heiligheid actie ondernemen tegen de zonden van mensen.

Maar wanneer God 'de zonden van mensen niet in gedachtenis brengt' dan is dat omdat Gods genade vastbesloten is om mensen te vergeven. Het nieuwe verbond werd pas mogelijk toen Gods heiligheid actie ondernomen had tegen de zonden van mensen door de zoendood van Jezus Christus. Hij stierf in de plaats van alle gelovigen (vgl. Johannes 10:11³³). Daarom is Gods genade niet in strijd met zijn heiligheid.

Onder het eerste verbond in het systeem van offeranden van dieren werden "de zonden ieder jaar in gedachtenis

gebracht" (Hebreeën 10:3³⁴). Maar onder het nieuwe verbond worden de zonden helemaal niet meer in gedachtenis gebracht, omdat het zoenoffer voor de zonden voor eens en voor altijd gebracht is (Hebreeën 7:27³⁵; 10:17³⁶)!

8:13. Het eerste verbond is verouderd en stond op het punt volkomen te verdwijnen.

a. *Het eerste verbond is verouderd verklaard door God.*

De centrale gedachte van de schrijver van het boek aan de Hebreeën is 'de afschaffing van het eerste verbond' (de ceremoniële wet) en 'zijn vervanging door het nieuwe verbond' (Gods genade, uitgedrukt in wedergeboorte, God persoonlijk kennen en de vergeving van zonden echt ervaren)! De apostel Paulus en zijn collega's beschouwden 'het oude verbond' als het verbond dat met Mozes geassocieerd werd (2 Korintiërs 3:13-14³⁷) en zichzelf als 'dienaren van een nieuw verbond' (2 Korintiërs 3:6³⁸). Als het eerste of oude verbond, dat geassocieerd werd met Mozes, door God verouderd verklaard werd, dan werden ook het Aäronitische priesterschap, het aardse heiligdom (de tempel te Jeruzalem) en de Levitische offeranden verouderd verklaard, omdat deze allemaal onder het oude verbond tot stand gekomen waren.

b. *Het eerste verbond met alles wat daarmee samenhangt, is al afgeschaft en verdwenen.*

"Welnu, wat verouderd is en versleten, is de teloorgang nabij." Deze woorden kunnen betekenen dat toen Jeremia de inwijding van het nieuwe verbond aankondigde (588-587 v.C.), hij daarmee ook aankondigde dat de afschaffing van het eerste verbond samen met de hele oudtestamentische orde voor de deur stond!

---

we aan hem gelijk zullen zijn wanneer hij zal verschijnen, want dan zien we hem zoals hij is.

²⁶ **Exodus 34:6-7** De HEER ging voor hem langs en riep uit: 'De HEER! De HEER! Een God die liefdevol is en genadig, geduldig, trouw en waarachtig, 7 die duizenden geslachten zijn liefde bewijst, die schuld, misdaad en zonde vergeeft...'

²⁷ **Jesaja 43:25** Ik, ik ben het, die omwille van zichzelf je misdaden tenietdoet en je zonden vergeet.

²⁸ **Jesaja 44:22a** Ik heb je misdaden als een wolk doen verdampen, je zonden als de ochtendnevel.

²⁹ **Micha 7:18-19** Wie is een God als u, die schuld vergeeft en aan zonde voorbijgaat? U blijft niet woedend op wie er van uw volk nog over zijn; liever toont u hun uw trouw. 19 Opnieuw zult u zich over ons ontfermen en al onze zonden tenietdoen. Onze zonden werpt u in de diepten van de zee.

³⁰ **Exodus 34:7b** ...maar niet alles ongestraft laat en voor de schuld van de ouders de kinderen en kleinkinderen laat boeten, en ook het derde geslacht en het vierde.'

³¹ **Exodus 20:5** Kniel voor zulke beelden niet neer, vereer ze niet, want ik, de HEER, uw God, duld geen andere goden naast mij. Voor de schuld van de ouders laat ik de kinderen boeten, en ook het derde geslacht en het vierde, wanneer ze mij haten;

³² **Jesaja 5:5-6** Luister, ik zal jullie vertellen wat ik met mijn wijngaard ga doen: Ik ruk de doornhaag uit en breek de muur af, zodat hij verbrand en vertrapt kan worden. 6 Ik zal hem laten verwilderen, er wordt niet meer gesnoeid, niet meer gewied, dorens en distels schieten er op

³³ **Johannes 10:11** Ik ben de goede herder. Een goede herder geeft zijn leven voor de schapen.

Maar deze woorden kunnen ook betekenen dat de tempel met haar priesters en offeranden nog in Jeruzalem stond toen de schrijver de brief aan de Hebreeën schreef (64 n.C.). Ook Jezus en Stefanus kondigde de ondergang van de tempel aan (Marcus 13:2³⁹; vgl. Johannes 2:19⁴⁰;

---

³⁴ **Hebreeën 10:3** Het tegendeel is echter waar: elk jaar worden met dezelfde offers de zonden weer in herinnering geroepen.

³⁵ **Hebreeën 7:27** Hij hoeft niet, zoals de andere hogepriesters, elke dag eerst offers op te dragen voor zijn eigen zonden en dan voor die van het volk; dat heeft hij immers voor eens en altijd gedaan toen hij het offer van zijn leven bracht.

³⁶ **Hebreeën 10:17** en even verder staat er: 'Aan hun zonden en hun wetteloosheid zal ik niet meer denken.'

³⁷ **2 Korintiërs 3:13-14** en zijn we niet als Mozes, die zijn gezicht met een sluier bedekte, zodat de Israëlieten niet konden zien dat de glans verdween. 14 Hun denken verstarde, en dezelfde sluier ligt tot op de dag van vandaag over het oude verbond wanneer het voorgelezen wordt. Hij wordt alleen in Christus weggenomen.

³⁸ **2 Korintiërs 3:6** Hij heeft ons geschikt gemaakt om het nieuwe verbond te dienen: niet het verbond van een geschreven wet, maar dat van zijn Geest.

³⁹ **Marcus 13:2** Jezus zei tegen hem: 'Die grote gebouwen die je nu ziet – wees er maar zeker van dat geen enkele steen op de andere zal blijven; alles zal worden afgebroken.'

Handelingen 7:48-49⁴¹). Met de eerste komst van Jezus Christus en zijn volbrachte verlossingswerk aan het kruis werd het eerste verbond (de ceremoniële wet) vervuld (Matteüs 5:17⁴²), afgeschafte (Kolossenzen 2:14⁴³) en buiten werking gesteld (Efeziërs 2:15⁴⁴). En met de verwoesting van de tempel en het hele oudtestamentische systeem in 70 n.C. verdween het eerste verbond ook voor goed!

Overzicht m.b.t. het verbond in de Bijbel

a. De vorm van het verbond.

Het Bijbelse verbond is veel meer dan een contract of overeenkomst. Een contract is 'een overeenkomst tussen twee min of meer gelijke partijen' (Grieks: sun-theke). Maar een verbond is 'een schikking die een hogere machthebber aan een lagere aanbied en de lagere moet het aannemen' (Grieks: dia-theke). Het Bijbelse verbond heeft veel weg van een verdrag, waarin de onderworpen volken gebonden werden aan de heersende keizer in het tweede millennium v.C.

b. De wezenlijke inhoud van het verbond.

Het verbond blijft in de oudtestamentische periode en in de nieuwtestamentische periode gelijk, "Ik zal jullie God zijn en jullie mijn volk." (Exodus 6:7; Leviticus 26:12; Jeremia 31:33; Zacharia 8:8). In het Nieuwe Testament werd hetzelfde verbond toegepast op gelovigen in Jezus Christus uit alle volken op de aarde (2 Korintiërs 6:16⁴⁵)! En bij de terugkomst van Jezus Christus zullen gelovigen uit alle volken op aarde 'Gods volken' zijn en God zal in hun midden wonen (Openbaring 21:3⁴⁶)! Het verbond van God moet niet geïllustreerd worden met voorbeelden uit de internationale politiek, maar door voorbeelden uit de familiekring. De relatie binnen het verbond van God is dat van een Vader tot zijn kinderen (Hosea 11:1-4⁴⁷) en

⁴⁰ **Johannes 2:19** Jezus antwoordde hun: 'Breek deze tempel maar af, en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen.

⁴¹ **Handelingen 7:48-49** 48 Toch woont de Allerhoogste niet in een huis dat door mensenhanden is gemaakt, zoals de profeet zegt: 49 "De hemel is mijn troon, de aarde mijn voetenbank. Hoe zouden jullie dan een huis voor mij kunnen bouwen – zegt de Heer –, een plaats waar ik kan rusten?"

⁴² **Matteüs 5:17** Denk niet dat ik gekomen ben om de Wet en de Profeten (het hele Oude Testament) af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen

⁴³ **Kolossenzen 2:14** Hij heeft het document met voorschriften waarin wij werden aangeklaagd, uitgewist en het vernietigd door het aan het kruis te nagelen

⁴⁴ **Efeziërs 2:15** en de wet met zijn geboden en voorschriften buiten werking heeft gesteld

⁴⁵ **2 Korintiërs 6:16** Wijzelf (de apostelen en de gelovigen te Korinte) zijn de tempel van de levende God, zoals God heeft gezegd: 'Ik zal bij hen wonen en in hun midden verkeren, ik zal hun God zijn en zij mijn volk'

⁴⁶ **Openbaring 21:3** Gods woonplaats is onder de mensen, hij zal bij hen wonen. Zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal als hun God bij hen zijn.

⁴⁷ **Hosea 11:1-4** 1 Toen Israël nog een kind was, had ik het lief; uit Egypte heb ik mijn zoon weggeroepen. ...3 terwijl ik het toch was die Efraïm leerde lopen en hem op mijn arm nam. Maar zij beseften niet dat ik hen verzorgde. 4 Zacht leidde ik hen bij de teugels, aan koorden van liefde trok ik hen mee;

dat van een man tot zijn vrouw (Jeremia 2:2⁴⁸; vgl. Hosea 2:7,14).

c. Het nieuwe verbond is niet een vernieuwing van het oude verbond.

In de tweede eeuw v.C. trachtte de Joodse gemeenschap te Qumran de beloften van het nieuwe verbond in Jeremia 31:31-34 te realiseren. De leden van deze gemeenschap werden beschreven als 'mensen die ingaan in het nieuwe verbond'. Zij spraken van 'het nieuwe verbond', maar probeerden toch de hoogste idealen van het oude verbond te vernieuwen. Zij zagen uit naar een vernieuwde tempel die toch een tempel gebouwd met mensenhanden zou zijn. En zij zagen uit naar een zuivere aanbidding d.m.v. offers die toch het offeren van dieren door het Aäronitische priesterschap zou zijn.

d. Het nieuwe verbond is een volkomen afschaffing van het oude verbond.

Volgens de schrijver van de brief aan de Hebreëen is het nieuwe verbond niet een vernieuwing van het oude verbond met Israël. Het nieuwe verbond is een volkomen afschaffing van het oude verbond met zijn systeem van offeranden (8:13). Deze afschaffing is gebaseerd op de volmaakte en verheven Hogepriester, Jezus Christus, op zijn volmaakte en onherhaalbare zoenoffer en op zijn hogepriesterlijke arbeid in het hemelse heiligdom. Dus, 'aanbidding in geest en waarheid' (Johannes 4:23-24⁴⁹) is helemaal bevrijd van de uiterlijkheden als een tempelgebouw, priesters, offeranden en zelfs van aanbidding op specifieke tijden, manieren en plaatsen.

e. Het nieuwe verbond werd tijdens de instelling van het Avondmaal ingeluid.

Het oude of eerste verbond werd met bloed bekrachtigd (Exodus 24:8⁵⁰). Ook het nieuwe of tweede verbond werd met bloed bekrachtigd. Jezus stelde het Avondmaal in met de woorden, "Dit is mijn bloed, het bloed van het verbond, dat voor velen vergoten wordt." (Marcus 14:24; Matteüs 26:28; Lucas 22:20; 1 Korintiërs 11:25⁵¹). Jezus kondigde dus aan dat het eerste verbond verplaatst werd door het nieuwe verbond, dat Jeremia aangekondigd had.

⁴⁸ **Jeremia 2:2** 'Roep Jeruzalem toe: Dit zegt de HEER: Ik weet nog hoe je me liefhad in je jeugd, van me hield als mijn bruid,

⁴⁹ **Johannes 4:23-24** Maar er komt een tijd, en die tijd is nu gekomen, dat wie de Vader echt aanbidt, hem aanbidt in Geest en in waarheid. De Vader zoekt mensen die hem zo aanbidden, 24 want God is Geest, dus wie hem aanbidt, moet dat doen in Geest en in waarheid.

⁵⁰ **Exodus 24:8** Toen nam Mozes het bloed en besprenkelde daarmee het volk. 'Met dit bloed,' zei hij, 'wordt het verbond bekrachtigd dat de HEER met u heeft gesloten door u al deze geboden te geven.'

⁵¹ **1 Korintiërs 11:25** Zo nam hij na de maaltijd ook de beker, en Hij zei: 'Deze beker is het nieuwe verbond dat door mijn bloed gesloten wordt. Doe dit, telkens als jullie hieruit drinken, om mij te gedenken.'

f. *Het nieuwe verbond werd uitgebreid naar alle gelovigen in alle volken.*

In de profetie van Jeremia werd de belofte van het nieuwe verbond gemaakt aan 'het huis van Israël en Juda', omdat zij in de oudtestamentische periode 'Gods volk' waren. Maar toch is een uitbreiding van het nieuwe verbond impliciet bij Jeremia, omdat alle letterlijke uiterlijkheden van de oudtestamentische godsdienst moesten verdwijnen! De uiterlijke ceremoniële wetten, de nationale erkenning van God, de offeranden van dieren (Jeremia 31:31-34), de Aäronitische priesters en het aardse heiligdom te Jeruzalem (vgl. Hebrëeën 8:1-7; 9:8-10) moesten plaats maken voor de nieuwtestamentische aanbidding in geest en waarheid (Johannes 4:19-24). En ook het behoren tot het natuurlijke, nationale volk van Israël (Jesaja 56:6-7⁵²) moest plaats maken voor het behoren aan Gods volk dat bestaat uit de gelovigen in alle volken op de aarde (Romeinen 9:6⁵³; 10:12-13⁵⁴; 1 Petrus 2:9-10⁵⁵; Openbaring 5:9-10⁵⁶; vgl. Genesis 22:18, HSV⁵⁷).

Al in het Oude Testament werd aan Jesaja getoond welk effect het nieuwe verbond voor alle niet-joodse volken in de hele wereld zou hebben (vgl. Jesaja 42:6⁵⁸; 19:24-25⁵⁹; Romeinen 15:9-12⁶⁰). In de nieuwtestamentische vervulling werd het nieuwe verbond niet meer beperkt tot

---

⁵² **Jesaja 56:6-7** 6 En de vreemdeling die zich met de HEER heeft verbonden om hem te dienen en zijn naam lief te hebben, om dienaar van de HEER te zijn – ieder die de sabbat in acht neemt en niet ontwijkt, ieder die vasthoudt aan mijn verbond –, 7 hem breng ik naar mijn heilige berg, hem schenk ik vreugde in mijn huis van gebed; zijn offers zijn welkom op mijn altaar.

Mijn tempel zal heten 'Huis van gebed voor alle volken'.

⁵³ **Romeinen 9:6** God heeft zijn belofte niet gebroken. Want niet alle Israëlieten behoren werkelijk tot Israël,

⁵⁴ **Romeinen 10:12** En er is geen onderscheid tussen Joden en andere volken, want ze hebben allen dezelfde Heer. Hij geeft zijn rijke gaven aan allen die hem aanroepen.'

⁵⁵ **1 Petrus 2:9-10** 9 Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninkrijk van priesters, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van hem die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht. 10 Eens was u geen volk, nu bent u Gods volk; eens viel Gods ontferming u niet ten deel, nu wordt zijn ontferming u geschonken.

⁵⁶ **Openbaring 5:9-10** 'U verdient het om de boekrol te ontvangen en zijn zegels te verbreken. Want u bent geslacht en met uw bloed hebt u voor God mensen gekocht uit alle landen en volken, van elke stam en taal. 10 U hebt voor onze God uit hen een koninkrijk gevormd en hen tot priesters gemaakt. Zij zullen als koningen heersen op aarde.'

⁵⁷ **Genesis 22:18** (HSV) En in uw nageslacht zullen alle volken van de aarde gezegend worden, omdat u mijn stem gehoorzaam geweest bent.

⁵⁸ **Jesaja 42:6** In gerechtigheid heb ik, de HEER, jou geroepen. Ik zal je bij de hand nemen en je behoeden, ik neem je in dienst voor mijn verbond met de mensen en maak je tot een licht voor alle volken.

⁵⁹ **Jesaja 19:24-25** 24 Op die dag zal Israël zich als derde bij Egypte en Assyrië voegen, tot zegen voor de hele wereld. 25 Want de HEER van de hemelse machten zal hen zegenen met de woorden: 'Gezegend is Egypte, mijn volk, en Assyrië, werk van mijn handen, en Israël, mijn bezit.'

⁶⁰ **Romeinen 15:9-12** maar hij is ook gekomen om de heidenen in staat te stellen God te loven om zijn barmhartigheid, zoals geschreven staat: 'Daarom zal ik u prijzen onder de heidenen, psalmzingen ter ere van uw naam.' 10 En verder staat er: 'Verheug u, heidenen, samen met zijn volk.' 11 En er staat ook: 'Loof de Heer, alle heidenen; prijs hem, alle volken.' 12 En verder zegt Jesaja: 'Isaï zal een telg voortbrengen: hij die komt om over de heidenen te heersen; op hem zullen zij hun hoop vestigen.'

gelovigen in Israël, maar uitgebreid naar gelovigen in alle volken, die door de Heilige Geest wedergeboren werden! Terwijl de mensen die nog vasthouden aan het oude verbond (de wet) gekenmerkt worden door een onvermogen om het Oude Testament te begrijpen en te gehoorzamen, worden de mensen die behoren tot het nieuwe verbond gekenmerkt door open ogen om Gods openbaring te begrijpen en door wedergeboorte en voortgaande vernieuwing door de Heilige Geest (2 Korintiërs 3:6,14⁶¹)!

g. *Het nieuwe verbond heeft precies dezelfde betekenis voor zowel het natuurlijke volk van Israël als de natuurlijke niet-joodse volken.*

Twee uitersten moeten vermeden worden:

Eenzijds mogen christenen niet beweren dat Jeremia met 'Israël' de nieuwtestamentische Gemeente bedoelt. Hoewel God niet aan Jeremia toonde wat het nieuwe verbond voor de rest van de wereld zou betekenen (vgl. 1 Petrus 1:10-12⁶²), betekent dat nog niet dat hij de rest van de wereld uit het nieuwe verbond uitsloot!

Anderzijds mogen christenen niet beweren dat 'het nieuwe verbond' iets anders voor Israël betekent dan voor de nieuwtestamentische Gemeente. Het is een dwaling te denken dat Israël op een andere wijze behouden zal worden dan de Gemeente! In het Nieuwe Testament bij de eerste komst van Jezus Christus, *schafte God het natuurlijke volk van Israël niet af, maar stijgt er boven uit*, door 'het nieuwe volk van God' (bestaande uit gelovige Joden en gelovige niet-joden) tot stand te brengen (vgl. 1 Petrus 2:9-10; Openbaring 5:9-10).

Op dezelfde wijze bij de terugkomst van Jezus Christus, *schafte God het tegenwoordige lichaam van de gelovige niet af, maar stijgt er boven uit door het gelijk te maken met het verheerlijkt lichaam van Christus* (Filippenzen 3:20⁶³).

---

⁶¹ **2 Korintiërs 3:6,14** 6 Hij heeft ons geschikt gemaakt om het nieuwe verbond te dienen: niet het verbond van een geschreven wet, maar dat van zijn Geest. Want de letter doodt, maar de Geest maakt levend. 14 Hun denken verstarde, en dezelfde sluier ligt tot op de dag van vandaag over het oude verbond wanneer het voorgelezen wordt. Hij wordt alleen in Christus weggenomen.

⁶² **1 Petrus 1:10-12** 10 Wat die redding inhoudt, trachtten de profeten te achterhalen toen ze profeteerden over de genade die u ten deel zou vallen. 11 Zij probeerden vast te stellen op welke tijd en op welke omstandigheden Christus' Geest, die in hen werkzaam was, doelde toen deze hun zei dat Christus zou lijden en daarna in Gods luister zou delen. 12 Er werd hun geopenbaard dat deze boodschap niet voor henzelf bestemd was maar voor u, en nu is deze boodschap u verkondigd door hen die u het evangelie hebben gebracht, gedreven door de heilige Geest die vanuit de hemel werd gezonden. Het zijn geheimen waarin zelfs engelen graag zouden doordringen.

⁶³ **Filippenzen 3:20** Maar wij hebben ons burgerrecht in de hemel, en van daar verwachten wij onze redder, de Heer Jezus Christus.

Ook schaft Hij de tegenwoordige aarde niet af, maar stijgt er boven uit door deze te bevrijden van de slavernij van de vergankelijkheid en te doen delen in de vrijheid en heerlijkheid van Gods kinderen (Romeinen 8:19-21;⁶⁴ Handelingen 3:21⁶⁵)!

Evenals niet alle mensen de nieuwe aarde zullen beërven, zo zullen ook niet alle fysieke afstammelingen van het volk Israël behouden worden (Romeinen 9:6; 11:7⁶⁶)! God vervult zijn beloften door het volle getal van uitverkorenen uit het natuurlijke volk van Israël te behouden en door het volle getal van uitverkorenen uit de natuurlijke niet-joodse volken te behouden (vgl. Romeinen hoofdstuk 11). Samen vormen zij 'het nieuwe volk van God'.

h. Het nieuwe verbond duurt voort tot in eeuwigheid.

Het oude verbond was tijdelijk en grotendeels beperkt tot één natuurlijk volk. Maar al in de tijd van Jeremia was dit verbond dicht bij zijn einde. Het tijdperk van 'de Wet en de Profeten' is definitief voorbij en het tijdperk van de Zoon van God is al aangebroken en blijft tot in eeuwigheid (Matteüs 5:17; 11:13⁶⁷; Matteüs 22:34-40⁶⁸; Hebreëen 1:1-2⁶⁹)!

VII. GEBED (8 min.)

Bid met elkaar als antwoord op wat God zegt. Laat iedereen in de kring om de beurt (in één of twee zinnen) naar God toe reageren op wat hij in deze bijeenkomst van Hem leerde.

Bid met elkaar voor elkaar (Romeinen 15:30) en voor anderen (Kolossenzen 4:12).

VIII. VOLGENDE BIJEENKOMST (2 min.)

Deel de voorbereiding en de studie voor de volgende keer uit. volgende keer uit.

---

⁶⁴ **Romeinen 8:19-21** *19* De schepping ziet er reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie Gods kinderen zijn. *20* Want de schepping is ten prooi aan zinloosheid, niet uit eigen wil, maar door hem die haar daaraan heeft onderworpen. Maar ze heeft hoop gekregen, *21* omdat ook de schepping zelf zal worden bevrijd uit de slavernij van de vergankelijkheid en zal delen in de vrijheid en luister die Gods kinderen geschonken wordt.

⁶⁵ **Handelingen 3:21** die in de hemel moest worden opgenomen tot de tijd aanbreekt waarover God van oudsher bij monde van zijn heilige profeten heeft gesproken en waarin alles zal worden hersteld.

⁶⁶ **Romeinen 11:7** Wat betekent dit alles? Wat Israël heeft nagestreefd, heeft het niet bereikt; alleen zij die zijn uitgekozen hebben het bereikt. De overigen werden onbuigzaam,

⁶⁷ **Matteüs 11:13** Want de profetieën van alle profeten en van de wet reiken tot de dagen van Johannes.

⁶⁸ **Matteüs 22:34-40** *34* Nadat de farizeeën hadden vernomen dat hij de sadduceeën tot zwijgen had gebracht, kwamen ze bij elkaar. *35* Om hem op de proef te stellen vroeg een van hen, een wetgeleerde: *36* 'Meester, wat is het grootste gebod in de wet?' *37* Hij antwoordde: 'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. *38* Dat is het grootste en eerste gebod. *39* Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf. *40* Deze twee geboden zijn de grondslag van alles wat er in de Wet en de Profeten staat.'

⁶⁹ **Hebreëen 1:1-2** Op velerlei wijzen en langs velerlei wegen heeft God in het verleden tot de voorouders gesproken door de profeten, 2 maar nu de tijd ten einde loopt heeft hij tot ons gesproken door zijn Zoon...